

Miljöplan

Innehållsförteckning

Inledning	3
Miljöpolicy	4
Miljöutlåtande	5
Kommunikation / Förankring	6
Arbetsmiljö / Utbildning	7
Naturvård	8
Landskaps och Kulturarv	9
Vattenvård / Användning	10
Grönyteskötsel	11
Avfallshantering	12
Energihushållning	13
Inköpsrutiner	13
Sammanfattning	14
Åtgärdskalender	15

FOTO OMSLAGSBILD:

Jan Lönnerfors

S:t Arild Golfklubb
Golfvägen 48, 260 41 Nyhamnsläge
tel 042-34 68 60, www.starild.se
Kontaktperson: Per Hansson, tel 0708-98 07 92

Inledning

Samtliga kommuner har en uppgift att medverka till en allmänt förbättrad miljö, i enlighet med intentionerna i Agenda 21.

Agenda 21 tar upp frågor som hänger samman med energi- och resursanvändning, kretsloppstänkande och biologisk mångfald.

Arbetet skall präglas av delaktighet och skall ge ökad medvetenhet och leda fram till en attitydförändring inom miljöområdet.

För föreningar i allmänhet och S:t Arild Golfklubb i synnerhet behöver inte uppgiften att bedriva verksamheten med mesta möjliga miljöhänsyn, innebära att klubben radikalt behöver ändra sitt arbetssätt.

Det kan främst innebära att bedriva arbetet med lite eftertanke och god planering.

Miljöplanen belyser stora delar av klubbens verksamhet. En speciell grupp, miljögruppen, ser till att planen blir ett dynamiskt och positivt styrinstrument för miljöarbetet inom klubben.

Miljögruppen består av klubbens ordförande, en person ur styrelsen, personalrepresentant samt representanter för klubbens olika arbetsområden (bana, kansli, shop och krog).

För att ge miljöplanen den acceptans och "tyngd" som krävs är det viktigt att arbetet sker i samförstånd med klubbens medlemmar.

Den färdiga miljöplanen skall antagas av klubbens årsmöte.

Miljöpolicy S:t Arild Golfklubb

Med denna miljöförklaring tillkännager medlemmar och anställda på S:t Arild Golfklubb härmed sitt engagemang i att hjälpa till med att vidmakthålla och vidareutveckla klubbens satsning på miljön.

Vi hävdar samtidigt att för att få ut det mesta av sporten golf, tillsammans med ett allmänt mänskligt välbefinnande krävs hänsyn och respekt för de miljövärden som klubben har att ansvara för.

För alla som arbetar för klubben, är det enda riktiga målet, ett arbete i harmoni med naturen och ett förståndigt utnyttjande av naturresurserna.

Målsättningen för S:t Arild Golfklubbs miljöpolicy vilar på fyra hörnstenar:

- God hushållning med resurserna: för att kunna antaga bästa möjliga skötselrutiner för bana, klubbhus, och därtill hörande verksamheter, och på så sätt göra det möjligt att minimera negativ miljöpåverkan samt att optimera användandet av naturresurserna.

- Överrensstämmelse med lagar och förordningar: så att vår verksamhet ansluter till och stämmer överens med lokala, nationella och av EU utfärdade lagar och förordningar.

- Bevara mångfalden: för att på så vis kunna bevara och öka golfbanans ekologiska potential.

- Kommunikation och utbildning: så att vår policy och vårt sätt att arbeta uppfattas på ett riktigt sätt av medlemmar, gäster och allmänheten, och att adekvat utbildning och information ges till anställda.

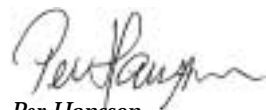
Det är också klubbens uttalade målsättning att skapa en kontinuitet i satsningarna på miljön.

Vår avsikt är också att såväl tillvarata både de ekologiska värdena som de rekreationsvärde som banan kan skänka, och att tillse att vårt engagemang för en miljöanpassad skötsel av anläggningen sprids i vidare kretsar.

Vi är fullständigt övertygade om att golf och golfbaneskötsel kan stå som modell för en positiv miljöpåverkan.

Kent Gustavsson
Ordförande

Per Hansson
Greenkeeper

Miljöutlåtande.

SAMMANFATTNING

S:t Arild Golfklubb, grundad och anlagd under senare delen av 80-talet, består av en 18-hålsbana av fullängd, med backtee, samt en 9-håls pitch- och puttana. Till anläggningen hör också ett övningsfält och ett antal olika greener för träning.

Banan är belägen inom ett unikt stycke skänkt kulturlandskap, alldeles mellan det större öppna jordbrukslandskapet i söder och ett mera skogliknande område i norr.

Det alldeles speciella kännemärket för S:t Arild är de sk ”knevlarna”. Det finns 70-80 sådana över hela området. Det är ett slags små ”öar”, ihopsamlade av tidigare generationers lantbrukare. Numera be vuxna med olika sorters träd och buskar samt utmärkta lokaler och skydd för det vilda livet.

En av de viktigaste miljövärdande åtgärderna för klubben är att bevara dessa knevlar.

En golfgrunda skall inte enbart vara en golfupplevelse.

Skötseln skall ta hänsyn till miljö- kultur- och estetiska värden.

Flora och fauna skall stimuleras.

Höjdpunkter i klubbens miljöarbete:

- En installerad mätutrustning möjliggör uppsamling och analys av dräneringsvatten från ett greenområde.

- Minimerar användande av fungicider, preparat för svampkontroll och pesticider, preparat för växtskyddskontroll genom att använda alternativa metoder som t ex trichoderma och mykorrhiza.

Trichoderma-svampar är en form av godartade svampar som bryter ner och attackerar i marken befintliga skadesvampar.

Mykorrhiza är egentligen namnet på den process och det ömsesidiga beroende som bildas mellan en plantas rotsystem och en svamp. Resultatet blir en starkare och mera motståndskraftig planta.

- Konverterar bensin/dieseldrivna enheter till elektriska.

- Bevarar de karakteristiska ”knevlarna”.

Kommunikation / Förankring

För att skapa största möjliga förståelse för vilket program det vara månede, här speciellt ett miljöprogram, krävs att det görs känt för allmänheten.

Det miljöarbete som pågår redovisas i t ex årliga rapporter. Information rörande speciella skötselåtgärder anslås fortlöpande.

Handlingar rörande miljön såväl som andra skötselplaner från bankommittén, är öppna dokument, tillgängliga för envar som visar intresse härför.

Vi har fortlöpande kontakt med kommunen och dess olika nämnder.

VAD HAR VI GJORT OCH VAD PLANERAR VI ATT GÖRA:

INTERNT HAR VI:

- I klubbtidningen Fjälastorparen under bankommittén informerat om miljöfrågor.
- Årligen avhållit ett informationsmöte där bankommittén möter medlemmarna.
- Via en medlem utfört en fågelinventering.

INTERNT PLANERAR VI:

- Att starta en speciell miljöspalt i Fjälastorparen.
- Att starta en miljöavdelning på klubbens hemsida.

- Att engagera medlemmar/spelare i vissa aktiviteter. (Ex växt – och träd inventering.)

- Att skapa informativa skyltar på golfklubben.

EXTERNT HAR VI:

- Vid tillfällen syns i lokal press.

- I vissa fall samarbetat med olika delar av kommunen, ex: tekniska nämnden, miljönämnden.

EXTERNT PLANERAR VI:

- Att vid flera tillfällen synas i lokal press.

- Mera information via hemsidan.

- Att använda frivilliga och lokala miljögrupper för speciella projekt.

- Att informera och skapa utbyte med andra klubbar.

- Att fortlöpande informera Agenda 21-samordnare, kommunekolog och miljö- och hälsoskyddsnämnd om pågående arbeten från miljöplanen.

Arbetsmiljö / Utbildning

Arbetsmiljön och utbildning av anställd personal på golfklubben är verkligt viktiga fundament för att skapa framgång i klubbens totala skötsel.

I DAG GÄLLER ATT:

- Arbetsmiljön och den interna kontrollen av densamma, regleras via separata planer / dokument.

- Arbetsmiljöarbetet sker via gruppen för internkontroll.

- Gruppen består av klubbens ordförande, en representant ur klubbens styrelse, en representant för personalen (ex skyddsombud), samt representanter för respektive arbetsområde inom klubben (bana, kansli, shop och krog).

- Internkontrollgruppen sammanträder åtminstone en gång per år, och då i samband med den årliga skyddsrond som företages på klubben.

- Gruppen i övrigt sammankallas när behov föreligger.

- Gruppen skall informera anställda / entreprenörer om arbetsmiljön.

- Gruppen skall se till att anställda / entreprenörer erhåller utbildning för de uppgifter de har att sköta.

- Gruppen skall föra register över incidenter och olycksfall som uppstår.

VI PLANERAR ATT:

- Skapa bättre förutsättningar för hantering av petroleumprodukter på skötselcentrum.

- Anlägga biobädd för säkrare hantering av växtskyddsmedel.

- Fortsätta med vidareutbildningar av personalen.

Naturvård

Inom klubbens område, som totalt omfattar 63 ha, finns inga restriktioner utfärdade av kommun eller annan myndighet, som är ägnade att skydda speciellt utsatta naturområden eller arter.

Innan banan utnyttjades gjordes en inventering med inom området existerande arter av träd och buskar.

Nyligen gjordes en fågelinventering på klubbens ägor.

Av den total arealen på 63 ha, kan cirka hälften, 30 ha, sägas vara i spel. (Greener = 1.5 ha, tees = 1.0 ha, fairways = 15.0 ha och semi/halvruff = 12.5 ha).

Övrig naturmark utgör sålunda cirka 33 ha.

I DAG GÄLLER ATT:

- Vi bevarar "knevlarna". Dessa skogsholmar beklädda med skiftande sorters träd och buskar skapar bra skydd och utmärkta förutsättningar för ett rikt och varierat utbud av såväl flora som fauna.
- Vi lämnar döda träd och buskage, främst för insekts- och fågellivet.
- Vi skapar buffertzoner, skogsbryn av vegetation för djurlivet.
- Vi planterar / återplanterar med i

området förekommande arter.

- Vi lämnar större oklippta gräspartier på banan, främst som refuger för viltet, men även som reproduktionsytor för önskade gräsarter.

VI PLANERAR ATT:

- Göra en växtinventering.
- Följa upp gjorda inventeringar (ex. fågelinventeringen), för att se skillnader och tendenser.
- Organisera vinterutfodring av såväl fågel som annat vilt.
- Kartlägga flora och fauna i vattendrag / dammar och dammkanter.

Landskaps- och kulturarv.

Marken där golfbanan är belägen klassas delvis som jordbruksmark och delvis som mark för fritid och rekreation. Landskapstypen kan sägas vara delvis jordbruksmark delvis skogsmark. Tidigare användes jordbruksmarken både som betes- och odlad mark.

Sett utifrån ger golfbanan ett intryck av att vara en naturlig del av landskapet. Banarkitekten, Jan Sederholm, har med varsam hand och stor kompetens ritat en bana som verkligen smälter in i det existerande landskapet.

Mycket små massförflyttningar har förekommit vid anläggningen.

Sett inifrån och ut mot det vidare landskapet integrerar golfbanan mycket väl med det omkringliggande landskapet. Återigen arkitektens förtjänst, samt en banskötsel, som väl tar hand om landskaps- och kulturarvet.

Speciella kvaliteter inom området vad avser landskaps- och kulturarvet är till exempel det stora antalet "knevlar" spridda över hela banan samt de oklippta ruffpartierna.

Mycket av detta och inriktningen på banskötseln ger banan, trots sin relativa ungdom, ett moget och ett äldre intryck än dess egentliga ålder. Allt detta bidrar till banan som en sedan länge existerande naturlig del av landskapet.

Historiska och arkeologiska områden finns inom banan. Gamla bosättningar har påträffats. En arkeologisk undersökning gjordes innan banan började byggas. Dessa områden finns inlagda på kartor.

I DAG GÄLLER ATT:

- Vi vårdar idag kultur- och landskapsarvet främst genom att bevara de viktiga "knevlarna".
- Vi bevarar en gammal logbyggnad i samband med klubbhusbyggnationer.
- Vi uppför byggnader i stil och med material passande i området.

VI PLANERAR ATT:

- Arbeta vidare med konturklippningar för att anpassa olika klippytor till existerande landskap.
- Skapa halvruff / ruff intill dammar och vattendrag.
- Bibehålla och återställa, med inhemska arter, vegetationszoner mot omgivande mark.
- Noga planera stil, färg och textur på material som användes vid byggnation, till banutrustning och andra skyltar och möblemang.

Vattenvård / Användning

För användning i klubbhusområde och i skötselcentrum användes kommunalt vatten.

För bevattningsändamål användes grundvatten samt återcirkulerat dräneringsvatten och ytavrinning från golfbanans olika ytor. Dräneringsvatten och ytavrinning kommer också från arealer norr om golfbanan.

Genom avtal med kommunen kan pumpning av vatten till reservoar vid behov avropas.

Årsnederbörden över golfbanan är cirka 500 mm.

Till klubbhusområdet/skötselcentrum användes cirka 650 m³.

Till bevattningsändamål användes ca 20 000 m³.

Total bevattnad area är ca 17 ha, av en spelyta på totalt ca 30 ha.

I DAG GÄLLER, FÖR ATT BEGRÄNSA VATTENKONSUMTIONEN:

– Att vid byggnation ha sett till att vatten från vattendrag, samt anlagda dammar och diken såväl som dräneringssystemet samlas i bevattningsdammen. Denna damm är placerad vid banans lägsta punkt.

– Att vid anläggandet sätt med för området passande gräsarter.

– Att många bevattningsspridare monterades med separat styrning.

VI PLANERAR ATT:

– Montera fler spridare med separat styrning.

– Byta helcirkelspridare till delcirkelspridare.

– Uppgradera pumphus-utrustningen.

I DAG GÄLLER, FÖR VATTENKVALITETEN:

– Att vi använder syresättare i dammarna.

– Att vi mekaniskt avlägsnar överflödigt vegetation i vattendrag och dammar.

– Att vi i vissa fall, använder fisk i dammarna.

VI PLANERAR ATT:

– Komplettera antalet syresättare till flera av våra dammar.

– Uppgradera och förfina vårt övervakningsprogram.

– Utöka skyddszonen kring vattendrag och dammar.

Grönyteskötsel

I grunden för banskötseln ligger två dokument, bankommitténs långtidsplan samt måldokument. Banverksamheten skall bedrivas på sådant sätt att miljö-, kultur- och estetiska värden som området erbjuder väl tas till vara.

Banskötseln skall lägga vikt vid att försöka minska beroendet av kemiska produkter. Där det behöver användas skall det ske under god kontroll och i så begränsad omfattning som möjligt.

Alternativa metoder för att ta hand om skadeinsekter, svampangrepp eller icke önskvärd vegetation skall beaktas.

I DAG GÄLLER ATT:

– Vi anlade och vårdar banan med gräsarter med begränsat behov av vatten och näring samt god sjukdomsresistens.

– Vi gödslar endast vid behov och i små mängder.

– Vi använder långtidsverkande, kornade gödselmedel till tees.

– Kornade gödselmedel påföres ofta i endast halv dos, för att minska eventuell läckagerisk.

– Flytande gödning påföres ex greener ungefär var tionde dag. Detta betyder mycket låga koncentrationer och minimal risk för läckage.

– Vi kontrollerar till största delen svampangrepp genom att använda biologiska produkter.

VI PLANERAR ATT:

– Vara lyhörda och nyfikna på produkter och metoder, som kan leda till mindre negativ miljöpåverkan.

– Minska beroendet av kemiska preparat.

Avfallshantering

Hantering av avfall sker i dag på i princip tre olika ställen inom golfklubben. Det är på skötselcentrum, i klubbhusområdet och ute på banan.

I DAG GÄLLER ATT:

- På skötselcentrum samlas avfall i containrar.
- Farligt avfall transporteras till återvinningsgård i Tjörred.
- I klubbhusområdet töms avfall från kansli samt städning av kommunen.
- Avfall från krogen tas om hand och töms genom krogens försorg, via kommunen.
- Avfall, främst kartong och emballage, från shoppen tas om hand och töms via shoppens försorg.
- Krogens och shoppens avfall skall samlas inom området bakom nya planket vid krogen.

– På banan samlas avfall, dels i vanliga papperskorgar, dels i källsorteringskärl.

– Källsortering sker av papper, glas, plast och metall.

– Avfall, gräsklipp, samlas vid greenklippning / teeklippning och sprids på lämpliga ytor på banan.

VI PLANERAR ATT:

- Skapa bättre anordningar för att ta hand om avfall på samtliga områden.
- Utöka antalet möjligheter till källsortering.
- Avfall, gräsklipp från teeklippning skall samlas och läggas i kompost.
- Anläggning för att ta hand om tvättvatten och rester från maskintvätt, på skötselcentrum.

Energihushållning

Att hushålla med energin är något som klubben starkt prioriterar. I dag är elförbrukningen i klubbhuset ca 175.000 kWh/år. På skötselcentrum förbrukas ca 50 000 kWh och för bevattningsändamål ca 17 000 kWh.

Vi förbrukar 1 500 liter bensin och 11 500 liter diesel årligen.

I DAG GÄLLER ATT:

- Golfbilar för ythyrning och till banvärdar/tävlingsledare är eldrivna.

– Vi använder eldrivna maskiner i banskötseln, ex greenklippare och bunkerkrattningsmaskiner.

– Nyinköpta diesel- och bensindrivna fordon är försedda med katalysatorer.

VI PLANERAR ATT:

- Fortsätta konvertera maskinparken till eldrift där så är möjligt.
- Byta ut armaturer och lampor till lågenergivarianter.
- Byta till freonfria kylsystem. planket vid krogen.

Inköpsrutiner

I valet mellan olika till buds stående produkter skall även miljöaspekter läggas i vågskålen när beslut om inköp tas.

FAKTORER SOM BÖR BEAKTAS ÄR EX FÖLJANDE:

- Är köpet överhuvudtaget nödvändigt?
- Prestanda
- Uthållighet
- Energieffektivt
- Återvinningsbart
- Risk för "förgiftning", nedsmutsning
- Tillgång till reservdelar, service
- Buller

- Emballage
- Lokalt producerat
- Miljömärkning

Viktigt är också att ge en återkoppling till de leverantörer vi nyttjar. Där kan vi kritisera både positivt och negativt och på sätt bidraga till en ur miljösynpunkt förhoppningsvis förbättrad produkt.

VI PLANERAR ATT :

- Inom områdena kansli, städ och krog konvertera till miljö- och/eller kravmärkta kemiska tekniska produkter och rengöringsmedel.

Sammanfattning

INNOVATIONER INOM MILJÖARBETET

BANSKÖTSEL

– Ett område inom banskötseln, som vi tror har en lysande framtid, är användandet av alternativa metoder för att kontrollera sjukdomar, då främst svampsjukdomar.

Vi använder nu både produkter innehållande trichoderma och mykhoriza i vårt skötselprogram. Detta ger oss en möjlighet att reducera användandet av kemiska preparat. Detta är nu andra året vi använder dessa produkter och det ser lovande ut.

– Vår policy vad avser användandet av gödselmedel. Vi försöker att sprida vår gödning så mycket som möjligt i flytande form. Detta sker med korta intervall och i låga koncentrationer. Vi blandar vår egen gödning på plats.

– Vår policy vad avser alternativa drivkällor för maskiner.

ÖVERVAKNINGSTRUSTNING

– För ett antal år sedan deltog vi i ett försöksprogram initierat av Svenska Golf förbundet. En mätutrustning installerade vid sidan om green fyra. Allt vatten från greenområdet, regn/bevattning passerade genom dräneringssystemet och ut till mätbrunnen. Mängden vatten mättes.

Prover skickades till analys.

Utrustningen fungerar även i dag och kan när som helst användas för provtagningar.

AVSLUTNING

DET MEST BETYDELSEFULLA INOM MILJÖARBETET SÅ HÄR LÅNGT:

– Anpassningen och tillvaratagandet av det unika miljö- och kulturarvet som området i Fjälastorp erbjuder.

– Det sätt på vilket banskötseln visar respekt för miljö-, kultur- och estetiska värden.

Åtgärdskalender

	BERÄKNAS PÅBÖRJAS	AVSLUTAS
KOMMUNIKATION / FÖRANKRING		
Starta speciell miljöspalt i Fjälastorpar'n	2002	
Starta miljöavdelning på klubbens hemsida.	2002	
Fortlöpande informera Agenda 21, kommunekolog miljö- och hälsoskyddsnämnd med tjänstemän.	2002	
Skapa informativa skyltar på golfbanan.	2003	
ARBETSMILJÖ / UTBILDNING		
Anlägga biobädd .	2002	
Bättre förutsättningar för petroleumprodukter, skötsel	2004	
NATURVÅRD		
Fortsatt växtinventering	2002	
Följa upp tidigare gjord fågelinventering.	2003	
Organisera vinterutfodring av fågel och vilt.	2003	
LANDSKAPS- OCH KULTURARV		
Skapa halvruff / ruff intill dammar och vattendrag	2001	
VATTENVÅRD / ANVÄNDNING		
Komplettera antalet syresättare i dammar.	2001	
Komplettera antalet syresättare i dammar.	2002	
Byta från helcirkel- till delcirkelspridare.	2002	
Uppgradera och förfina övervakningsprogram.	2002	
Uppgradera pumphusstyrning.	2004	
AVFALLSHANTERING		
Utöka antalet möjligheter till källsortering.	2002	
Gräsklipp lägges i kompost.	2002	
Anläggning för att ta hand om tvättvatten från maskintvätt, skötselcentrum.	2004	
ENERGIHUSHÅLLNING		
Byta till lågenergiamaturer och lampor.	2001	
Konvertera maskinpark till eldrift.	2003	
INKÖPSRUTINER		
Konvertera till miljö- och kravmärkta kemisk-tekniska produkter och rengöringsmedel inom kansli, städ, krog och shop.	2003	

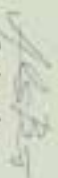
MILJÖDIPLOM

S:t Arild Golfklubb

har under året 2002 antagit en MILJÖPOLICY.

Klubben har därmed startat en process för att miljöanpassa sin verksamhet. Klubben har antagit och arbetar efter en MILJÖPLAN som behandlar den yttre och inre miljön och som bygger på de intentioner som framgår av Agenda 21.

Grunden för miljöarbetet är DELAKTIGHET och engagemang av klubbens medlemmar liksom SAMRÅD med myndigheter, organisationer och allmänhet.

Gunborg Olsson

Svenska Golf förbundet

G O - F